

magyarok hetilapjában, a Magyar Szemlében és a magyar követség magyar nyelvű bulletinjében jelentek meg az elmúlt napokban.

MOL XIX-J-30-a 22. doboz (egykorú másolat)

¹ Aligazgató (francia).

337. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. október 4.)

Tisztelettel jelentem Miniszter Úrnak, hogy a Sorbonne-on felállítandó magyar intézet és a Sorbonne keretében megszervezendő magyar nyelvi és irodalmi oktatás kérdése információim szerint jó mederben halad.¹ A párizsi egyetem tanácsa eddig azért nem tudta magát elhatározni, hogy ebben a kérdésben a magyar kéréseknek megfelelően döntsön, mert a professzorok egy része abban a hiszemben, hogy egy, a magyar állam költségén felállítandó tanszékről van szó, ellenezte annak felállítását azzal az érveléssel, hogy a tanszék szükségképp politikai propaganda eszközüvé válna. Úgy magam, mint munkatársaim, valamint francia barátaim az utóbbi hetekben mindent elkövettek, hogy az illetékes francia tényezőket ennek a felfogásnak helytelenségéről meggyőzzék.

Információim szerint Joxe államtanácsos, a francia Külügyminisztérium kulturális osztályának directeur généralja magáévá tette azt a felfogást, hogy egy ilyen magyar intézet felállítása és a magyar oktatás megkezdése időszerű, tekintve, hogy a magyar kormány is mindent megtett a budapesti francia intézet felállítása érdekében, és francia-magyar kulturális egyezmény aláírása is esedékes, amely kultúregyezmény szelleme megkívánja, hogy francia oldalról is előmozdítsák a magyar szellem megismerését Franciaországban. Joxe tudomásom szerint a Sorbonne bölcsészkar dékánjával, Cholley-val is érintkezésbe lépett, és felkérte őt arra, hogy a francia Külügyminisztérium óhajának megfelelően szorgalmazza az egyetem tanácsának pozitív döntését. Ezt a lépést Joxe azután tette, hogy én Teitgen külügyminiszter-helyettesnél szóban és írásban szorgalmaztam az ügy elintézését.

Hogy a kérdést egy újabb lépéssel vigyem előre, október 2-ára meghívtam magamhoz Joxe államtanácsost, helyettesét, Baillou igazgatót, Cholley dékánt, Aurélien Sauvageot professzort és Warnier Raymondot, a budapesti francia intézet igazgatóját. A fogadás keretében rövid beszédben értesítettem Aurélien Sauvageot-t arról, hogy a budapesti egyetem díszdoktorrá kívánja őt avatni.² Beszédemben rátértem a francia-magyar kulturális közeledés aktualitására. Beszédemre Sauvageot professzoron kívül Joxe államtanácsos is válaszolt. Utóbbi beszédében kijelentette, hogy a francia kormány viszonozni kívánja azt a támogatást, amelyet R. Warnier élvezett a budapesti francia intézet felállításával kapcsolatban.

Joxe államtanácsos kijelentette azt is, hogy az október végén esedékes díszdoktorrá avatási ünnepélyre, valamint a budapesti francia intézet megnyitására személyesen Budapestre utazik.³

Ezek után komoly remény van arra, hogy a Sorbonne tanácsa kedvező döntést fog hozni az intézet és a tanszék ügyében. Természetesen esetleges késleltető akadályokkal még mindig számolni kell.⁴

MOL XIX-J-1-k 33. doboz (eredeti). Közli: Dokumentumok Magyarország nemzetközi kulturális kapcsolatainak történetéből 1945-48. Szerk.: Gönyei Antal. Budapest, 1988. 296-297.

¹ A párizsi követség már Auer idején nagy aktivitást fejtett ki a hivatalos magyar–francia kulturális kapcsolatok felélesztése érdekében. Kiállítások, hangversenyek, rádióelőadások rendezésében vett részt. Szubvencionálta és másképp is támogatta a Francia–magyar Társaságot, Erős és Gyomai közreműködésével, előkészítette a 48-as centenárius programját. Szervezte Aragon, Triolet, Chauffier magyarországi látogatását, Kodály 1947. márciusi párizsi útját és művei bemutatását, továbbá Bartók- és Lajtha László-hangversenyeket, magyar művészek kiállításait, magyar tudósok és írók – köztük Eckhardt Sándor, Illyés Gyula, Kosáry Domokos, Cs. Szabó László, Szentgyörgyi Albert és mások – előadásait. Károlyi 1947. szeptember 10-én utasítást kapott Bolgár Elektől, a miniszter helyettesétől, hogy szorgalmazza a magyar nyelv oktatásának megszervezését a Sorbonne-on. A kezdeményezés Ortutay vallás- és közoktatásügyi minisztertől indult ki.

² A budapesti egyetem bölcsészettudományi kara 1947. január 31-én határozta el, hogy ha ehhez a szükséges jóváhagyásokat megkapja, tiszteletbeli doktorává avatja Sauvageot-t.

³ Károlyi október 4-én kérte Erős tanácsos hazarendelését október 22-től, hogy a francia vendégekkel lehesen az akkorra tervezett eseményeken: a francia intézet megnyitásán, az Eötvös Kollégium jubileumán, Sauvageot díszdoktorrá avatásán. A magyar Külügyminisztérium „A francia–magyar viszony az 1947. évben” című összefoglalója szerint „Szeptember folyamán lépéseket tettünk a Sorbonne-on felállítandó magyar tanszék érdekében. Az év utolsó hónapjaiban azonban mind magyar, mind francia részről csökkent az érdeklődés e kérdésekkel kapcsolatban.” Többek között ezért húzódik a kulturális egyezmény aláírása is. Az összefoglaló ismerteti hazai tudósok előadásait a párizsi Magyar Intézetben, többek között előadó volt Benda Kálmán, Jánossy Dénes, Kosáry Domokos, Rónai András, Szalai Sándor. Kiemeli még: „Igen nagy javulást jelentett a francia sajtó velünk szemben való állásfoglalásában Károlyi Mihály követté való kinevezése. Nyilatkozatai és a lapok róla írt cikkei a magyar demokráciát rokonszenvben színbent tüntették fel. Ugyancsak javulást jelentett a Párizsban felállított sajtó- és tájékoztatói iroda és Gyomai sajtóattaché működése.”

Nem tűnik ki, milyen más oka volt Erős budapesti útjának, de tudjuk, hogy felmerültek sürgős problémák. Így Krassó Dezső miniszteri tanácsos a következő feljegyzést írta a külügyminiszternek: „Egy konkrét eset kapcsán KÁROLYI MIHÁLY párizsi követ azt a kérdést veti fel, vajon a magyar kormány hajlandó volna-e általában viselni a Franciaországban elhunyt volt hadifoglyok holttesteinek hazaszállítási költségeit, és ha igen, nem kellene-e ebben a kérdésben kölcsönösségi megállapodást kötni a francia kormánnyal. A válasz elküldése előtt ki szeretném kérni a Miniszter Úr jóváhagyását.” Megkérték több minisztérium (HM, BM, Közlekedési) véleményét, válaszuk: soha nem volt állami feladat, nincs rá pénz, ezért a javaslatot elutasították.

⁴ Károlyi már 1947. szeptember 2-án jelentette, hogy a párizsi Institut Catholique főiskola szívesen látna magyar ösztöndíjas hallgatókat vendégül. Az ajánlatot a Külügyminisztérium közölte a katolikus főiskolákkal. (MOL XIX-J-1-j 10. doboz 11,a – eredeti)

338. FERNANDO LONDONO Y LONDONO, COLUMBIA PÁRIZSI KÖVETE
KÁROLYI MIHÁLYHOZ
(Párizs, 1947. október 4.)

Monsieur le Ministre,

J'ai l'honneur d'accuser réception de la lettre en date du 2 Octobre par laquelle Votre Excellence a bien voulu m'exprimer la reconnaissance de son Gouvernement à l'occasion du vote favorable du Délégué colombien à la conférence de l'O.N.U.

Je n'ai pas manqué, selon votre désir, de porter à la connaissance de mon Gouvernement, les sentiments de reconnaissance de votre Pays que Votre Excellence m'a prié de lui transmettre.

Je profite de la circonstance pour renouveler à Votre Excellence, les assurances de ma haute considération.

MOL XIX-J-30-a 22. doboz (eredeti)

*

Tisztelt Követ úr!

Van szerencsém igazolni október 2-i levelének vételét, mely levélben Excellenciád volt szíves kifejezni kormányja köszönetét abból az alkalomból, hogy a kolumbiai küldött Magyarország mellett szavazott az ENSZ közgyűlésén.